

οὐδὲ κἀν λέξιν εἶπε. Δὲν ἀπεδέχθησαν εὐχαρίστως τὴν τύχην των;...

Παρήλθον ἀκόμη δύο ἔτη. Ὁ βίος τῶν δυστυχῶν ἐξορίστων κατέστη ἀφόρητος...

Ἡμέραν τινα τοῦ Ἰουλίου τέθριππος ἀμάξα ἔστη ἐνώπιον τῆς καλύβης, ἥτις ἐχρησίμευεν αὐτοῖς ὡς οἴκημα. Ἄγνωστος κατέλθων αὐτῆς εἰς τὴν θύραν ἀπέθετο κιβώτιον, καὶ ἰππεύσας ἐφ' ἵππου, ὃν ἔσυρεν ὀπίσθεν τῆς ἀμάξης ἐγένετο ἀφαντος.

Ἡ οἰκογένεια κατὰ τὴν στιγμήν ἐκείνην περιπλανᾶτο ζητοῦσα τροφήν ὅτε ἐπανήλθεν ἐθαύμασεν ἰδοῦσα τὴν ἀμάξαν καὶ τὸ κιβώτιον, ἐπὶ τοῦ ὀπίου ἦτο ἐπιστολὴ ἀπευθυνομένη πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον. Οὗτος ἠνέωξεν αὐτὴν τρέμων σύσσωμος, καὶ ἀνέγνω:

«Ἀλέξανδρε!

Ἐφίλος εἰς ὑμᾶς ἀρωσιωμένος, ὃν ὁμως οὐδέποτε θὰ μάθεται, πνέχει ὑμῖν τὰ μέσα τῆς ἀποδράσεως. Ἐν τῇ ἀμάξῃ θὰ εὕρητε τροφάς, ἐν τῷ κιβωτίῳ χρήματα, ἐνδυμασίαις καὶ πλατῶν διαβατήριον χρησιμαποιήσατε ταῦτα, καὶ ἡ τύχη εἴθε νὰ ἐπιστέψῃ τὴν τολμηρὰν ἀπόπειράν. Ἄν ὁ ἀποστέλλων ὑμῖν ταῦτα δὲν ἦλθε πρὸ πολλοῦ εἰς βοήθειάν σας, δὲν ἠδυνήθη νὰ τὸ πράξῃ. Χαίρετε καὶ εὐδαιμονεῖτε.»

Ἡ ἐκπληξὶς τῶν ἐξορίστων ἦ ὁ μεγαλύτερη. Ἐγονυπέτησαν καὶ ἐδεήθησαν ὑπὲρ τοῦ ἀγνωστοῦ φίλου, ὅστις ἀποκρύπτων τὸ ὄνομά του ἀφῆρει ἀπ' αὐτῶν τὴν εὐχαρίστησιν τῆς εὐγνωμοσύνης.

Τέσσαρας μῆνας μετὰ ταῦτα, ἐν τινὶ οἰκίᾳ τῆς Γενεύης, οἰκογένειά τις ἐκάθητο εἰς τὴν τράπεζαν. Ἡ οἰκογένεια αὕτη συνέκειτο ἐξ ἑνὸς ἀνδρός, δύο γυναικῶν καὶ δύο παιδίων. Ἡ νεωτέρα τῶν γυναικῶν ἦτο σπανίας καλλονῆς. Μετέφερε τὰ ἀκτινοβόλα βλέμματά της ἀπὸ τοῦ ἀνδρός εἰς τὰ παιδιά, ἧ δὲ χαρὰ ἐφαίνετο ὑπερεκχειλιζούσα ἐν τῇ καρδίᾳ της. Καὶ ὁμως νέφος τι ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἐσκίαζε τὸ ἀκτινοβολοῦν πρόσωπόν της. Ἐπὶ τέλους βαθῶν ἐκπέμφαπα στεναγμῶν:

— Ἀλέξανδρε, εἶπε, διατί ἡ εὐτυχία ἡμῶν νὰ μὴ ἦναι πλήρης; διατί νὰ μὴ ἦναι ἐν μέσῳ ἡμῶν καὶ ὁ πατήρ μου;

Ἀφῆνης ἡ θύρα ἠνεώχθη, καὶ πολιόθριξ γέρον, κεκαλυμμένος ὑπὸ κονιορτοῦ, εἰσῆλθεν.

ἦτο ὁ πρίγκιψ Μουριάκιν.

Ἡ Βεράτσκα ἐξέβηκε κραυγὴν χαρᾶς καὶ ἐρρίφθη εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ πατρός της. Ὅποια δὲ ὑπῆρξεν ἡ ἐκπληξὶς πάντων, ὅτε ἔμαθον ὅτι ὁ ἀγνωστος φίλος, ὁ παρασχὼν αὐτοῖς τὰ μέ-

σα τῆς ἀποδράσεως, ἦτο αὐτὸς ὁ πρίγκιψ, ὅστις φοβηθεὶς μὴ ὁ ἀπεσταλμένος αὐτοῦ ἀνακαλυφθῆ καὶ συλληφθῆ, θέλων δὲ ἀπ' ἐτέρου καὶ νὰ τιμωρήσῃ ἐμβάλλων οὕτως εἰς ἀνκυσίαν καὶ σκέψεις τὴν θυγατέρα του, διότι τὸν ἐγκατέλιπε, ἐτήρησε μυστικὰς τὰς ὑπὲρ ἀπελευθερώσεώς των ἐνεργείας του καὶ τὸ ὄνομά του. — Ἰδιοτροπία γέροντος!...

(τελὸς)

ΒΙΚΤΩΡΙΑΝΟΣ ΣΑΡΔΟΥ

Ὁ εὐτυχὴς κωμωδιογράφος, ὅστις διὰ τῆς ποικίλης καὶ γονίμου εὐφίας του συγκινεῖ τὸ κοινὸν πάθος τῆς Εὐρώπης καὶ τοῦ μέρου ἐκείνου τῆς Ἀμερικῆς ὅπου ὑπάρχει κοινὸν (διότι οἱ ἐρυθρόθερμοι δὲν ἔχουσι θέατρα, οἱ δὲ Μορμόνοι δὲν θὰ ἐπέτρεπον εἰς τὰ θέατρα τῶν τὴν παράστασιν τῆς *Ferrandias* ἢ τῆς *Loras*), ὅστις γινώσκει νὰ θιγγάνῃ ὅλας τὰς χορδὰς καὶ νὰ προετοιμάζῃ τὰ καταπληκτικὰ ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἀποτελέσματα, ὅστις μεταπίπτει ἀπὸ τοῦ δράματος εἰς τὸν μῖμον, ἀπὸ τῆς Πατρίδος εἰς τὴν *Parillone*, ὅστις ἐνίοτε ἀναμιγνύει τὸν μῖμον μετὰ τὸ δράμα ὡς εἰς τοὺς ἐπιστηθίους μας καὶ τοὺς καλοὺς χωρικοὺς μας πρὸ εἰκοσαετίας ἦτο ἄνθρωπος ὅλως ἀλλοῖος, ἀπ' ὅ,τι εἶνε σήμερον.

Ὁ πύργος τοῦ Μαριλὺ ἔτι δὲν ἦτο ἀνοικτός δι' αὐτόν, αἱ δὲ Ἐφίγγες αἱ ὠραίζουσαι τὴν μεγαλοπρεπῆ κιγκλίδαν ἥτις περιβάλλει αὐτόν, αἰτῶσον ἀποθαυμασθεῖσαι ἐν τῇ παγκοσμίῳ ἐκθεσῇ δὲν εἶχον ἔτι κατασκευασθῆ καὶ ἦσαν μόνον ὄνειρον ἐν τῷ νῶ τοῦ γλύπτου· οὐδ' εἶχον ἔτι συναθροισθῆ οἱ τόμοι, οἱ ἀποτελοῦντες τὴν πλουσίαν βιβλιοθήκην τοῦ πύργου, οὐδ' εἶχε πλουτισθῆ ὡς μουσεῖον ὑπὸ πολλῶν προῶντων τῆς τέχνης τὸ δωμάτιον ὅπου ὁ Σαρδοῦ ἐργάζεται, ριγκλὸς καὶ τὸ θέρος ἔτι, τὸν λαϊκὸν καὶ τὸν πύγωνα περικεκλιμένον ἔχων ὑπὸ μαλλίνου σκεπάσματος καὶ βυθίζων τὴν κεφαλὴν ἐντὸς εὐρυχώρου σκούφου ἐξ ὀλοσκρικοῦ.

Διότι, πρέπει νὰ τὸ εἰπωμεν, ἔστω καὶ μετὰ τὸν κίνδυνον τοῦ ν' ἀπογοητεύσωμεν τὰς κυρίας, οἷτινες μετὰ πάλουσαν καρδίαν ἠεροδόθησαν τὰς ἐρωτικὰς σκηνάς, ἅς ὁ συγγραφεὺς τοῦ *Ferrandias* διέσπειρεν εἰς τῆς κωμωδίας το, καὶ αὐτὸς ὁ Βικτωριανὸς Σαρδοῦ οἶμοι! φέρει τὸ μάλλινον περιλαίμιον καὶ τὸν σκούφον.

Ἐχει καὶ ὁ Σαρδοῦ ἐν τῇ ἱστορίᾳ του τὴν σελίδα τοῦ ἀγῶνος πρὸς τὴν φυσικὴν κλίσιν, οὔτινος πρῶτος ἦρως ὑπῆρξεν ὁ Ὀβιδίος.

Ἄμα ἐξῆλθε τοῦ γυμνασίου ἐδήλωσεν ὅτι ἐσκόπει νὰ ἐπιδοθῆ εἰς τὴν φιλολογοίαν καὶ νὰ γράφῃ στίχους. Ἄλλ' ὁ πατήρ του, ὅστις ἐξετίμα μὲν τοὺς στίχους ὡς τὴν γλώσσαν τῶν θεῶν, ἐγίνωσκεν ὅμως ὅτι ὁ υἱὸς του δὲν εἶχεν εἰς τὴν διάθεσίν του τὴν ἀμβροσίαν καὶ τὸ νέκταρ, ἠθέλησεν ἀπ' ἐναντίας εἰς ἄλλο ὠφελιμώτερον ἐπάγγελμα νὰ ἐπιδοθῆ καὶ ἐπικερδέστερον.

Ὁ Βικτωριανὸς ἐξελέξατο τὴν ἰατρικὴν, ἀνέτεμε πολλὰ πτώματα μετὰ μείζονος ἐπιδεξιότητος ἴσως ἀπ' ὅσων ἐπέδειξατο κατόπιν, ἀνατέμνων ἠθικῶς τὴν ἀνθρωπίνην καρδίαν, ἥς τὰς ἴσας ὀλίγον καταγίνεται νὰ ἐξακριβώσῃ διὰ τῆς λεπτῆς σμίλης.

Ὁ Augier εἶνε μεγαλείτερος ἀνατόμος, ὁ δὲ Δουμάς υἱὸς παθολόγος δ-ξυδερκέστερος αὐτοῦ.

Καὶ ὅμως ὁ Σαρδοῦ, λύων τοὺς ἐπιδέσμους τῶν ἀσθενῶν, φλεβοτομῶν ἢ γράφων συνταγὰς εἰς τὰ νοσοκομεία δὲν ἀπώλεσεν οὐχ ἦττον τὴν παλαιὰν συνήθειαν τοῦ νὰ γράφῃ στίχους.

Ἄγνωστον ἂν οἱ ἀσθενεῖς του ἐζημιούνητο ἐκ τούτου τὸ βέβαιον εἶναι αἱ Μοῦσαι δὲν ἐκέρδιζον βεβαίως.

Ἡ λύρα, ἀπαιτούσα λεπτὴν καλλιτεχνικὴν ἐργασίαν καὶ ἐξωτερικὴν μορφήν ἐπιμεμελημένην ἦτο ἀνοίκειος διὰ τὸν Σαρδοῦ, ὅστις ταχέως τὸ συνησθάνθη· ἐπειδὴ δὲ ὅλοι οἱ ἀνήκοντες εἰς τὴν λατινικὴν φυλὴν, ὅταν ἐχωσιν εἴκοσιν ἔτη θεωροῦσι καθήκον νὰ γράψωσι λυρικὰς ποιήσεις ἢ τραγωδίαν, ὁ Σαρδοῦ ἐσκέφθη νὰ γράψῃ τραγωδίαν. Πράγμα περίεργον! ὁ Σαρδοῦ ὀλίγας φορές εἶχε παρευρεθῆ εἰς τὸ θέατρον. Εἶχεν ἀκούσει τὰς κωμωδίας τοῦ Σκριβ, τοῦ Μελλεβίλ καὶ τοῦ Βαγιάρδου καὶ εἶχεν ἐξ αὐτῶν σχηματίσῃ τὴν χειρίστην περιφρονητικὴν ἰδέαν διὰ τὸ σύγχρονον αὐτοῦ θέατρον.

Ἐκ τῶν νεωτέρων ἔργων οὐδὲν τῷ ἤρρασε, πλὴν τῶν δραμάτων τοῦ Οὐγκώ. Ἄνευροπώλει τὸ ὕψος τοῦ Σαιξπήρου καὶ τοῦ Καλερώνος. Ὁ Σκριβ οὗτος τῆς δευτέρας πεντηκονταετηρίδος τοῦ 18' αἰῶνος, ἀτημέλητος, ὡς ὁ πρῶτος, ἦτον γόνιμος ἀλλ' ἰσχυράτερος ἐκείνου κατὰ τε τὴν φαντασίαν καὶ τὴν πλοκὴν τοῦ μύθου, περιφρόνει τὴν κωμωδίαν καὶ τὰς ἐλαστικότητάς της.

Καὶ ἰδεάσθη τραγωδίαν τινα, μέλιστα τρεῖς τραγωδίας, ἢ κάλλιον εἰπεῖν τριλογίαν παριστάνουσαν πάσας τὰς φάσεις τῆς μεταρρυθμίσεως, τούτέστι

τὸν Λούθηρον, ἐὼς Πόλεμον τῶν χωρικῶν Ἀναβαπτιστὰς.

Ἰδεάσθη αὐτός, πλὴν δὲν τὰς ἐγράψεν.

Μίαν φορὰν ἔλαθε τὸν δρόμον τοῦ βορρᾶ καὶ ἐφθασε μέχρι σχεδὸν τῶν πολικῶν χορῶν, εἰς Νορβηγίαν. Ὑπῆρχεν ἐκεῖ γραία τι βασιλίτσα, ἡ βασιλίτσα Οὐλφρα, λησμονημένη εἰς τὴν γωνίαν ἐκείνην τῆς σφαιρας ὅπου ὁ μῦθος συγγέεται μετὰ τῆς ἱστορίας. Ὁ Σαρδὸν ὅστις ἐπεδείξατο πάντοτε, καὶ μάλιστα κατόπιν, εἰδὸς τι σεβασμοῦ πρὸς τὰς πεπτωκυίας μεγαλειότητας, ἐξελέξεν αὐτὴν πρωταγωνίστριαν ἰδίου δράματος, δράματος ἀρχαίου, ἐνῶ ὡς ἐκ τοῦ μέρους μάλιστα ὅπου συνέβαινε τὸ δράμα, δὲν ἤδυνήθη νὰ δικτύσῃ κινήσιν, ζῶν καὶ πρὸ πάντων... θεομύτητα.

Γενικῶς, ὅσάν τις οἱ πεπαιδευμένοι γράφωσιν, ἐπικαλοῦνται τὴν ἐμπνευσιν. Ἡ ἐμπνευσις δὲν ἔλειπεν εἰς τὸν Σαρδὸν ἔλειπεν ἀπαναντίας ὁ χάρτης. πτωχός, ἠναγκασμένος νὰ ζῆ ἐκ τῆς μικρᾶς χορηγήσεως, ἦν ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἀποσυρθῆς μετὰ τινος καταστροφᾶς εἰς μικρὰν πόλιν τῆς μεσημβρινῆς Γαλλίας, τῷ ἀπέστειλε κατὰ μῆνα, ὁ Σαρδὸν κατὰ φυσικὸν λόγον ἐσκέπτετο πρῶτον περὶ ἑαυτοῦ καὶ εἶτα περὶ τῆς ἀτυχοῦς βασιλίτσης. Τῷ συνέβαινε δὲ συχνάκις μετὰ τὴν πληρωμὴν τοῦ γεύματος, νὰ μὴ τῷ ἀπομένωσι χρήματα πρὸς ἀγορὰν χάρτου, ἐπὶ τῶν φύλλων τοῦ ὁποίου ἡ ἀθλία ἥρωϊς του ἐπρόκειτο νὰ ἐκχύσῃ τὰ θλιβερὰ αὐτῆς παράπονα, δικτυομένη τὰς περιπετείας τῆς ἀτυχοῦς ζωῆς τῆς.

Ἡ Ἀνατολή συνέδραμε τὸν Βορρᾶν εἰς Τορκὸς ἔσωσε τὴν βασιλίτσαν τῆς Νορβηγίας.

Πρῶτον τινα εἰς τῶν φίλων του παρουσιάζεται πρὸς τὸν Σαρδὸν καὶ τὸν ἐρωτᾷ ἂν ὡς ἄνθρωπος γραμμάτων συγκατατίθετο νὰ δώσῃ μαθήματα χριστιανικῆς φιλοσοφίας εἰς μωσμεθάνον τινα, ἐπιθυμοῦντα νὰ σπουδάσῃ ταύτην.

Τὰ μαθήματα θὰ ἐλάμβανον χώραν ἐναλλάξ καὶ ἐπληρόνοντο πρὸς πέντε φράγκα τὴν ὥραν.

Ἄν ὁ μωσμεθάνος ἐπρότεινεν εἰς τὸν Σαρδὸν νὰ τὸν ὀδηγήσῃ εἰς τὸν Παράδειτόν του, μεταξὺ τῶν ἐπουρανίων οὐρί, ἤθελε βεβαίως προξενήσῃ εἰς αὐτὸν ἥτιονα εὐχαρίστησιν.

Τὸ συμβόλαιον ἐγένετο καὶ ὑπεγράφη, ὁ δὲ Σαρδὸν ἐμέρισε τὸν καιρὸν του, ἀσχολούμενος τοῦ λοιποῦ ἀφ' ἑνὸς εἰς τὰ θλιβερὰ συμβάντα τῆς Οὐλφρας καὶ ἀφ' ἑτέρου εἰς τὴν διανοητικὴν ἀνάπτυξιν τοῦ Τορκου.

Ἰδοὺ μία ἐτι ἀπόδειξις, ἀναγκάζου-

σα ἡμᾶς ἐκόντας ἀκόντας νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ὁ καθολικισμὸς καὶ ἡ φιλοσοφία του ἐδοθήθησαν πάντοτε τὴν τέχνην.

* *

Ὁ Σαρδὸν ἀφιέρωσε καὶ ἀπέστειλε τὴν τραγωδίαν του πρὸς τὴν Ῥαχὴλ ἄλλ' ἢ μεγάλη ἠθοποιὸς δὲν ἐφάνη μεγάλως πεπεισμένη περὶ τῆς φιλολογικῆς καὶ τεχνικῆς ἀξίας τοῦ ἔργου, ἐν ᾧ ὑπεμφαίνετο ζωηρὰ τὰς νεωτερισμοῦ.

Ἦτο νέος ὁ ρυθμὸς τῶν στίχων, νέα ἢ διαρρυθμισίς τῶν σκηνῶν, τὰ πάντα νέα... καὶ αὐτὴ ἐτι ἡ ἀνθρωπίνη φύσις.

Ἡ ἀρνησις τῆς ἐνδόξου ἠθοποιῶν ἐρριψεν εἰς ἀπελπισίαν τὸν Σαρδὸν.

Ὅτως ἔδοξε τῇ Βίμαρμένη! οἱ ἐκ γενετῆς δυστυχεῖς εἰσὶ καταδεδικασμένοι ἐν τῇ δυστυχίᾳ. Αἱ περιπέτειαι τῆς ἀτυχοῦς ἠγεμονίδος τοῦ βορρᾶ ἐξηκολούθησαν λυπηρότεραι.

Μίαν πρῶταν σύντροφός τις τοῦ Σαρδὸν εἰσέρχεται εἰς τὸ δωμάτιόν του.

— Φίλε μου, φίλε μου, σπουδαία εἰδήσις!

— Τί τρέχει;

— Ἐφθασεν εἰς Παρισίους περίφημός τις ἠθοποιός. Θὰ παραστήσῃ ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν εἰς τὸ γαλλικὸν θέατρον καὶ θὰ ἐπισκιάσῃ τὴν Ῥαχὴλ!...

— Πῶς ὀνομάζεται;

— Ὀνομάζεται κυρία Δερονύ. Θὰ παραστήσῃ τὴν τραγωδίαν σου. Θὰ σε παρουσιάσῃ πρὸς αὐτὴν μία προστάτις σου, ἥτις δὲν σε γνωρίζει, ἀλλ' εἰς τὴν ὁποίαν ὁμίλησα ἐγὼ περὶ σοῦ.

— Καὶ τίς εἶνε αὕτη;

— Ἡ σύζυγος ἐνός κατασκευαστοῦ ἀλεξιβρογίων, ἥτις εὐρίσκειται εἰς στενοτάτας σχέσεις μετὰ τὴν θυρωρὸν τῆς οἰκίας, ὅπου κατοικῆσεν ἡ κυρία Δερονύ, ἐλθοῦσα ἐκ Νάντης εἰς Παρισίους. Ἐτοσαύτω δός μοι τὴν τραγωδίαν σου.

Ἄν καὶ ὁ τρόπος τῆς συστάσεως καὶ τῆς παρουσιάσεως ἦτο ἀρκούντως πολυδαίδαλος καὶ περιπεπλεγμένος, ὁ Σαρδὸν οὐχ ἤττον ἐνικήθη ὑπὸ τοῦ περασμοῦ καὶ ἐνεχείρισε τὸ χειρόγραφον τῆς τραγωδίας του πρὸς τὸν φίλον, ὅπως ὕτος τὸ ἐγχειρίσῃ εἰς τὴν σύζυγον τοῦ κατασκευαστοῦ τῶν ἀλεξιβρογίων, μέλλουσαν νὰ τὸ ἐγχειρίσῃ διὰ τῆς θυρωροῦ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς κυρίας Δερονύ, παρακαλουμένην νὰ τὸ ἐγχειρίσῃ εἰς τὰς χεῖρας τῆς κυρίας τῆς.

Ἄν τυχόν, ὡ ἀναγνώσται συναντηθῆται μετὰ τοῦ Βικτωριανοῦ Σαρδὸν ἐρωτήσατέ τον σεις καὶ θ' ἀκούσητε ἀπὸ τοῦ στόμα του ὁποίας σκληρᾶς βασιάνους ἀγωνίας ἤσθάνθη τὰς ἡμέρας ἐκείνας ἀναμένων τὸ ἀποδοθησόμενον.

Ματαιὰ κτὶ ἀγῶνος ὀδύνη! Ἡ κυρία

Δερονύ ἐφάνη μίαν καὶ μόνην φορὰν ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ γαλλικοῦ θεάτρου, ἀφ' ἧς ἠναγκάσθη ν' ἀποσυρθῆ μετὰ τὴν ζωηρὰν τοῦ κοινοῦ ἀποδοκιμασίαν.

Τὸ χειρόγραφον ἐπεστράφη πάλιν μέσον τῶν αὐτῶν δέκα χειρῶν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ συγγραφέως, ἀλλ' εἰς εἶαν κατάστασιν, οἴμοι!

(Συνέχεια εἰς τὸ προσεχές)

Ο ΔΥΟ ΔΟΥΜΑ

Ἀπὸ πενήτηντα ἐτῶν ἐν ὀνόμα ἐπίσφει τὴν προσοχὴν τοῦ κοινοῦ τῆς Εὐρώπης, παρέχον πλοῦτη εἰς τοὺς ἐκδότας τῶν βιβλίων καὶ ἀντηχοῦν ὅπου ἂν γίνεται λόγος περὶ θεάτρου ἢ περὶ φιλολογίας.

Ἀπὸ πενήτηντα ἐτῶν ὁ Γαλλικὸς λαὸς ἐξώρισε δύο βασιλεῖς καὶ δύο αὐτοκράτορας, καθεῖλε τῆς ἀξίας ἡμίσειαν τοῦλάχιστον δωδεκάδα Προέδρων τῆς Δημοκρατίας, ἔσχε δέκα περίπου προσωρινὰς κυβερνήσεις, πλὴν μία καὶ μόνη δυναστεία διεσώθη καὶ ὑπερέσχευεν πασῶν τῶν μεταβολῶν, ἡ δυναστεία τῶν Δουμᾶ.

Μετὰ Δουμᾶν τὸν Α'. ἦλθε Δουμᾶς ὁ Β'. Πλὴν σήμερον δὲν ὑπάρχουσιν ἕτεροι ἐπίδοξοι διάδοχοι, ἀρρενεὶς τοῦλάχιστον, καὶ ὁ συγγραφεὺς τῆς Κυρίας μετὰ τὰς Καμελίαις ἔσται ὁ τελευταῖος τῆς ἐνδόξου ταύτης καὶ εὐτυχοῦς οἰκογενείας, τῆς ἐπὶ ἡμῶν αἰῶνα τοσοῦτον διακριθείσης ἐν τῷ κράτει τῆς γαλλικῆς φιλολογίας.

Ὁ εἰς ἐβασίλευσε μετὰ τὸν ἕτερον ὁ υἱός, σπάνιον ἐν Γαλλίᾳ παράδειγμα, ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον μετὰ τὸν πατέρα. Καὶ ἐντοσαύτω οὐδέποτε δύο πνεύματα ὑπῆρξαν μᾶλλον πρὸς ἀλληλαπυρόματα, καὶ δύο χαρακτῆρες μᾶλλον ἀντίθετοι πρὸς ἀλλήλους.

Οὐδέποτε ἐνώπιον τῆς κριτικῆς παρέστησαν δύο μορφαί, τύπου τῶσον διαφοροῦ.

* *

Ὅπόταν τινὲς ἐμέμφοντο τοῦ Βαλζάκ διὰ τὴν λεπτομέρειαν τῶν περιγραφῶν καὶ τὴν σπουδὴν ἣν κατέβαλλεν ὅπως παραστήσῃ ἐν φόρεμα, ἐν δωμάτιον, ἢ ἄλλο τι, ὁ μέγας μυθιστοριογράφος ἀπήντα.

— Αὐτὰ εἶνε μέρη ἀναπόσπαστα, εἶνε τεκμήρια ἀλάνθαστα τοῦ χαρακτῆρος παντὸς προσώπου ἐκ τοῦ ἐνδύματος ἐνός ἀνδρός, ἐκ τῆς κατοικίας του, ὁ ἀκριβῆς παρατηρητὴς ἔχει τὰ πρῶτα